

Verslag klankbord TOP Opleidingsplaatsen toewijzingsystematiek opleidingsplaatsen GGZ & evaluatie samenwerkingsverbanden opleiden GZ-psycholoog

Data klankbordgroep bijeenkomsten: 23 en 28 juni 2022

Inleiding

In totaal hebben ruim 50 mensen deelgenomen aan klankbordbijeenkomsten op 23 en 28 juni. Tijdens deze online bijeenkomsten zijn twee projecten besproken:

1. Toewijzing door TOP Opleidingsplaatsen,
2. Evaluatie van proeftuinen en samenwerkingsverbanden.

Deze projecten worden uitgevoerd in opdracht van TOP Opleidingsplaatsen door Marike Schoneveld en Paul Poortvliet. Deze projecten zijn niet los te zien van elkaar, ze worden in samenhang uitgevoerd. In verschillende fases van de projecten worden klankbordbijeenkomsten georganiseerd. Het doel is om belanghebbenden te informeren en te consulteren. Iedereen die wil kan deelnemen.

De projecten zijn ten tijde van de bijeenkomsten in een stadium van ideevorming. Lees dit verslag ook vanuit dit perspectief. Wat in het verslag staat is nog niet hoe het definitief wordt en ideeën worden nog uitgewerkt en verder getoetst. De projectleiders (Paul Poortvliet en Marike Schoneveld) nemen het perspectief en de aandachtspunten van de klankbordbijeenkomsten mee in de uitwerking en brengen het in bij het bestuur (besluitvorming).

In september en november organiseren we weer klankbordbijeenkomsten om de uitwerking te bespreken. Tussentijds houden we deelnemers op de hoogte van de voortgang.

Lange termijn perspectief toewijzing naar samenwerkingsverbanden

Het lange termijn perspectief voor toewijzing is leidend voor de korte termijn. Het idee is om op de lange termijn toe te wijzen naar samenwerkingsverbanden en vanuit deze samenwerking opleidingsplaatsen te verdelen over praktijkopleidingsinstellingen (zie presentatie).

Algemene reactie vanuit de klankbord:

- Vrijwel unaniem komt uit de bijeenkomsten: toewijzing naar samenwerkingsverbanden is een goede denkrichting. Echter: de randvoorwaarden zijn hierbij cruciaal. Veel hangt af van uitwerking.
- In de presentatie staat bij het samenwerkingsverband POI, OI en universiteiten, maar dit is slechts één van de modellen. Uit het APV traject is er (nog) geen model gekomen dat de voorkeur heeft. Let op dat je geen modellen uitsluit en dat er draagvlak is voor het/de gekozen samenwerkingsmodel(len). De rol van de opleidingsinstellingen is hierin een belangrijk aandachtspunt, daar zij nu ook onder toezicht van de CRT de POI's erkennen.
- Het blijft het verdelen van schaarste, omdat er een tekort aan opleidingsplaatsen is voor de GZ-psycholoog. Dit betekent dat het bij het verdelen van opleidingsplaatsen per definitie (landelijk) maar zeker ook binnen een samenwerkingsverband al snel gaat schuren. Overigens is het goed om te benoemen dat de nieuwe toewijzingsystematiek óók de KP en de PT betreft.

Ten aanzien van samenwerkingsverbanden:

Het samen opleiden werkt ook stimulerend voor een bredere samenwerking tussen sectoren in de zorgverlening. Dus het mes snijdt aan twee kanten.

Wel zijn er nog veel vragen. Het bepalen hoe samenwerkingsverbanden er uit gaan zien is niet aan TOP Opleidingsplaatsen, maar aan het veld zelf. Hiervoor is het APV programma ingericht. Criteria die hier uit komen zou TOP kunnen hanteren bij toewijzen (is nog een idee ter toetsing).

De vraag is hoe de rolverdeling er uit gaat zien in het samenwerkingsverband? Wie neemt de lead, wie initieert het verband, wie is het oliemannetje? Hoe richt je samenwerkingsverbanden in en hoe gaan financieringsstromen er uit zien? Wat is de mate van autonomie en de ruimte om het samenwerkingsverband op maat in te richten. Hoe hou je toezicht op de kwaliteit?

In hoeverre moet er sprake zijn van één model, met een vaststaande regio-indeling? Meerdere samenwerkingsmodellen zouden mogelijk moeten zijn. Samenwerkingen ontstaan vanuit verschillend motieven en hebben afhankelijk van de context (zoals een regio) een andere vorm. Het pleidooi is om de ruimte te bieden om samenwerkingsverbanden bottom-up te laten ontstaan.

Er is een aantal grote zorgaanbieders die meerdere regio's bestrijken (over heel Nederland) die samenwerkingsverbanden hebben met aanbieders uit andere sectoren (lokaal regionaal). In hoeverre past dit in het regio-model?

Een belangrijke factor is de toegang tot een samenwerkingsverband en de toegang tot subsidie. Die is nu met het huidige HOV erg lastig voor zorgaanbieders in bepaalde sectoren en voor nieuwe toetreders.

Het toewijzen van opleidingsplaatsen naar samenwerkingsverbanden heeft ook risico's. Je verplaatst de arena naar de samenwerkingsverbanden. Daarmee komt de bal bij de regiehouder te liggen, terwijl de bal nu bij TOP ligt. Daarbij is het ook nog ingewikkeld wanneer je als regiehouder een rol zou hebben in het verdelen van plaatsen, je dan aan belangen raakt, en dat kan weer contraproductief zijn in de samenwerking met de partners.

Ten aanzien van het concentreren van opleidingsplaatsen voor bepaalde sectoren

In de presentatie staat dat voor bepaalde sectoren mogelijk een concentratie geldt, met andere woorden dat niet in elk samenwerkingsverband voor kleinere sectoren wordt opgeleid, maar in een beperkt aantal verbanden. Als voorbeeld in de presentatie wordt de revalidatie genoemd, de vraag is of dat een goed voorbeeld is, omdat er ruim 18 revalidatiecentra, 15 zelfstandige ziekenhuis revalidatieafdelingen en 3 ZBC's zijn. Je zou dus ook kunnen betogen dat er in elk samenwerkingsverband ook revalidatie moet zitten. Een beter voorbeeld is sector van auditief en visueel gehandicaptenzorg.

Korte termijn perspectief een beroep doen op het veld om breed op te leiden

Het idee is om referentiecijfers te gebruiken over de zorgvraag in verschillende sectoren en om een beroep te doen op te doen op POI om intersectoraal samen te werken en om er voor te zorgen dat PIOG breed wordt opgeleid, in verschillende sectoren, conform de zorgvraag.

Algemene reactie:

- Het grootste deel van de deelnemers is positief over het werken met referentiecijfers, maar ook hierbij hangt alles af van hoe dit verder wordt uitgewerkt.
- De vraag is ook of het korte termijn perspectief voldoende garantie biedt voor een goede verdeling tussen sectoren. Voor korte termijn is meer nodig dan alleen een oproep aan het veld. Met alleen beschikt HOV gaan juist plaatsen verloren voor de sectoren die relatief weinig opleidingsplaatsen hebben. Anderzijds is HOV wel een criterium voor kwaliteit (er staat een opleidingsinfrastructuur).

- VWS heeft aangegeven aan TOP dat HOV geen criterium meer kan zijn.

Referentiecijfers

Vraag: Het is niet geheel duidelijk wat met referentiecijfers bedoeld wordt.

Antwoord: Het gaat om nieuwe cijfers van het capaciteitsorgaan over de huidige toekomstige zorgvraag in relatie tot het zorgaanbod. Dit is vertaald in de vraag (nu en in de toekomst) naar beroepsbeoefenaren in de verschillende sectoren. Het idee is referentiecijfers uit te drukken in percentages (verdeling over sectoren). Ze zijn landelijk, dus niet regionaal. De referentiecijfers zijn *niet* absoluut en niet vertaald in een exact aantal plaatsen. Het idee is dat de POI in de samenwerkingsverbanden zich verhouden tot deze referentiecijfers in het bepalen van opleidingsroutes (ze nemen het mee, wellicht wel met een bandbreedte / controlemechanisme).

Vragen en opmerkingen:

Vraag: In hoeverre gaat TOP Opleidingsplaatsen echt naar een andere systematiek van toewijzen en worden daarmee de tekorten gecompenseerd die in een aantal sectoren zijn opgebouwd?

Antwoord: Het doel is om de systematiek op vraag te baseren en om je vanuit de samenwerkingsverbanden te verhouden tot deze vraag bij het opleiden van GZ-psychologen (en uiteindelijk ook KP en PT).

Vraag: Kunnen referentiecijfers ertoe kunnen leiden dat er grote verschuivingen plaatsvinden van opleidingsplaatsen binnen de samenwerkingsverbanden?

Antwoord: De samenwerkingsverbanden houden rekening met de zorgvraag en de PIOG equiperen voor de sectoren waar deze zorgvraag terechtkomt. Daarbij is het doel op de PIOG breed op te leiden. Dat kan zeker leiden tot verschuivingen tussen sectoren in opleidingsroutes.

Nu kun je soms niet opleiden in sectoren die heel graag zouden willen opleiden omdat niet aan de voorwaarden wordt voldaan, bijvoorbeeld omdat er nog geen GZ psycholoog werkt, of een werkbegeleider ontbreekt. Twee deelnemers uit de ouderenzorg die deelnemen aan een proeftuin geven aan dat een samenwerkingsverband hierin uitkomst kan bieden. Samen bouw je een goede infrastructuur op.

Landelijke afstemming rond referentiecijfers is van belang, want sommige regio's hebben meer VVT en andere meer ziekenhuizen. Het plaatje moet vervolgens landelijk aansluiten bij de referentiecijfers.

Opmerkingen ten aanzien van leerroutes en breed opleiden voor verschillende sectoren

De leerroutes voor PIOG's bestaan uit kritische beroepssituaties (KBS). In de opbouw van deze routes is een bepaalde volgorde. Dit is mede bepalend voor wanneer een PIOG in een samenwerkingsverband, in een bepaalde context (bijvoorbeeld GGZ, ouderenzorg) opgeleid wordt. De vraag hoe je een PIOG het best breed én kwalitatief goed opleidt moet leidend zijn. Andersom beïnvloeding is ook mogelijk: dat op basis van de referentiecijfers de KBS anders in verhouding komen (bijv. meer kbs en die gehandicapt en ouderenzorg betreffen).

Het streven moet niet persé zijn om in zoveel mogelijk sectoren op te leiden. Het is wel belangrijk dat er genoeg variatie komt in de samenwerkingsverbanden zodat er iets te kiezen is. Het gaat er om dat je mensen breed wil opleiden, maar ook weer niet te versnipperd. Die balans is heel belangrijk. Dus als je op verschillende plekken opleidt, moet er samenhang zijn tussen die plekken.

Evaluatie van de proeftuinen en andere samenwerkingsverbanden

Vraag: Wordt de tevredenheid van de PIOG meegenomen in de evaluatie.

Antwoord: ja een PIOG neemt deel in de focusgroep (alumni).

Vraag: In de eerste evaluatie van de proeftuinen is geconstateerd dat er verschillende samenwerkingsmodellen zijn. Onduidelijk uit de evaluatie is welke de meeste voordelen heeft. Komt hier uit de nieuwe evaluatie een uitspraak over?

Antwoord: Conclusie was dat het per situatie kan verschillen wat het meest geschikte model is. Het heeft te maken met regionale verschillen, historie in de samenwerking, etc.

Reactie: Het zou mooi zijn als de evaluatie iets kan zeggen welk model in welke situatie het beste werkt, want dat geeft handvatten voor het vormen van nieuwe samenwerkingsverbanden.

Opmerking: De gedachte en de insteek achter de proeftuinen is GGZ georiënteerd. Als je daar alleen naar kijkt, kom je met een smal gezichtsveld tot een nieuw model. Kijk daarom ook goed naar andere samenwerkingsverbanden, naar POI die niet in een samenwerkingsverband zitten en naar erkende POI die onbeschikt opleiden.

Vervolgstappen

De voeding en reacties uit deze bijeenkomsten nemen Paul en Marike mee naar de bestuursvergadering (juli).